Docnr116

From: "5.1.2.e " <5.1.2.e @hekkelman.nl>
Sent: Wed, 1 Oct 2025 15:23:48 +0200
To: "5.1.2.e " <5.1.2.e @brabant.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @brabant.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e ;@brabant.nl>
Cc: "5.1.2.e " <5.1.2.e @brabant.nl>; "5.1.2.e " 5.1.5 @brabant.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e l@odbn.nl>; "5.1.2.e " <5.1.2.e @hekkelman.nl>
Subject: RE: Vragen t.b.v. brainstormsessie morgen - passende maatregelen en natuur-/beheermaatregel [Hekkelman-NIJMEGEN.FID468481]

Goedemiddag allemaal,

Vorige week bespraken wij de vraag of een natuur-/beheermaatregel als bedoeld in artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn (zie de aanhef van dit artikellid "dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied") zowel een instandhoudingsmaatregel als een passende maatregel kan zijn. Over die vraag wil ik jullie nog op het volgende wijzen.

Instandhoudingsmaatregelen als bedoeld in artikel 6 lid 1 van de Habitatrichtlijn zijn in ieder geval natuur-/beheermaatregelen. Zie daarvoor onder meer de Afdelingsuitspraak van 14 mei 2025, ECLI:NL:RVS:2025:2198 (*Oostvaardersplassen*) (mijn onderstreping):

> *"17. De Afdeling overweegt als volgt. De stichtingen stellen met hun verwijzing naar het arrest 5.1.2.e over het Oerbos van Białowieża terecht dat het doel van de maatregelen doorslaggevend is voor de vraag of sprake is van een plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het betrokken gebied (punten 122-127 van het arrest). Zoals hiervoor onder 11 is overwogen, gaat het daarbij om de aard van de te treffen maatregel en de relatie van die maatregel tot de instandhoudingsdoelen. Verder wijst de Afdeling erop dat alleen die onderdelen van de te treffen maatregelen die met de instandhoudingsdoelen verband houden of hiervoor nodig zijn, uitgezonderd zijn van de vergunningplicht. Dit volgt ook uit de door de stichtingen onder 10 aangehaalde mededeling van de Europese Commissie uit 2021. Vergelijk ook de uitspraak van de Afdeling van 9 november 2022, (ECLI:NL:RVS:2022:3216 Engbertsdijksvenen), onder 10.7.*
>
> *Het bovenstaande neemt echter niet weg dat maatregelen die verband houden met of nodig zijn voor het beheer tegelijk - secundair - een ander doel mogen dienen, zolang de maatregelen primair voor het beheer worden genomen. Zie de uitspraak van de Afdeling van 16 maart 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:773, Projectplan Westelijke Langstraat), onder 5.3."*

Zie ook de artikel 6-leidraad van de Europese Commissie (mijn onderstreping):

> *"**4.4.3. Dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer ...***
>
> *Te oordelen naar de context en de bedoeling van artikel 6 verwijst het begrip „beheer" naar het instandhoudingsbeheer van een gebied, zoals blijkt uit artikel 6, lid 1. Als een activiteit direct verband houdt met en noodzakelijk is voor het voldoen aan de instandhoudingsdoelstellingen, is deze bijgevolg vrijgesteld van het vereiste van beoordeling.*
>
> *Artikel 6, lid 1, maakt het vaststellen van beheersplannen mogelijk en biedt de lidstaten daarmee flexibiliteit met betrekking tot de vorm die dergelijke plannen kunnen aannemen. De plannen kunnen specifiek voor de gebieden worden opgesteld of deel uitmaken van ruimtelijkeordeningsplannen. Bijgevolg is het mogelijk een „zuiver" beheersplan te hebben of een „gemengd" plan met naast instandhouding ook andere doelstellingen.*
>
> *De woorden „niet direct verband houdt met of nodig is voor..." zorgen ervoor dat voor een niet-instandhoudingscomponent van een plan of project waarvan een van de doelstellingen beheer is, mogelijk nog wel een passende beoordeling nodig is.*

Commerciële houtkap kan bijvoorbeeld deel uitmaken van een beheersplan voor een bos dat als speciale beschermingszon is aangewezen. Aangezien de commerciële dimensie niet noodzakelijk is voor het beheer van het gebied, moet op dit onderdeel mogelijk een passende beoordeling worden uitgevoerd.

Deze zienswijze wordt ondersteund door het Hof (C-241/08, punt 55), dat erop wijst dat „het loutere feit dat de Natura 2000-overeenkomsten in overeenstemming zijn met de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied niet toereikend kan worden geacht, gelet op artikel 6, lid 3, van de habitatrichtlijn, om de door deze overeenkomsten voorziene bouw- en ontwikkelingswerkzaamheden systematisch te kunnen vrijstellen van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied."

Ook kunnen er omstandigheden zijn waaronder een plan of project dat direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het ene gebied, gevolgen heeft voor het andere gebied.

Om het overstromingsstelsel van een gebied te verbeteren kan bijvoorbeeld worden voorgesteld een waterkering aan te leggen in een ander gebied, met mogelijk significante negatieve gevolgen voor dat andere gebied. In zo'n geval moet op h plan of project een beoordeling worden uitgevoerd ten aanzien van het gebied in kwestie.

Daarnaast bevat zaak C-441/17 (punt 123) een voorbeeld van een plan (dat enkel het vergroten van het aantal kaprijpe bomen door middel van actief bosbeheer in een Natura 2000-gebied betreft) dat niet direct verband houdt met instandhouding aangezien er geen doelstellingen of maatregelen voor instandhouding in zijn vastgelegd, en dat bijgevolg bekeken moet worden op grond van artikel 6, lid 3."

Zie ook het arrest van het HvJ EU van 7 december 2023, ECLI:EU:C:2023:966 (mijn onderstreping):

"48 In de onderhavige zaak, waarbij het gaat om het kappen van bomen voor het onderhoud van de natuurwegen in een beschermingszone, moet worden nagegaan of deze werkzaamheden gevolgen hebben voor bepaalde instandhoudingsdoelstellingen en, zo ja, of het risico van toekomstige schade aan het betrokken gebied door bosbranden die werkzaamheden rechtvaardigt, gelet op alle kenmerken van die zone.

49 Daartoe moet een passende beoordeling worden verricht van de gevolgen van de geplande brandpreventiemaatregelen overeenkomstig artikel 6, lid 3, van de habitatrichtlijn.

50 Dit is slechts anders indien die maatregelen deel uitmaken van de reeds krachtens artikel 6, lid 1, van die richtlijn vastgestelde maatregelen en als zodanig rechtstreeks verband houden met of nodig zijn voor het beheer van het betrokken gebied."

Het HvJ EU lijkt hier vrij strikt om te gaan met de uitleg van de zinsnede "niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied" uit artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn, door slechts te verwijzen naar de instandhoudingsmaatregelen uit artikel 6 lid 1 van de Habitatrichtlijn.

Het laatstgenoemde arrest (en de hierboven geciteerde overwegingen) gaat (gaan) echter specifiek over het kappen van bomen voor het onderhoud van de natuurwegen in Natura 2000. Dat betekent dat het de vraag is of het HvJ EU hier geen ruimte laat voor de interpretatie dat natuur-/beheermaatregelen ook passende maatregelen kunnen zijn. Dit geldt volgens ons ook voor de Oostvaardersplassen-uitspraak, aangezien ook daar de vernattingsmaatregelen niet als passende maatregelen werden genomen.

Zoals eerder aangegeven vinden wij het verdedigbaar dat onder "niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied" uit artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn (zoals geïmplementeerd in de definitie van Natura 2000-activiteit in de bijlage bij de Omgevingswet) ook passende maatregelen kunnen vallen. Een andere uitleg zou namelijk voor de stikstofreductieopgave betekenen dat bij stikstofreductie als instandhoudingsmaatregel geen passende beoordeling en natuurvergunning nodig is, en voor stikstofreductie als passende maatregel mogelijk wel. Die uitleg zou niet goed passen in de systematiek en het doel van de Habitatrichtlijn.

Mochten jullie hier nog over van gedachten willen wisselen, dan weten jullie ons te vinden.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
Advocaat

Hekkelman Advocaten N.V.
5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e
5.1.2.e

T 5.1.2.e (tevens mobiel)
F 5.1.2.e
5.1.2.e @hekkelman.nl

www.hekkelman.nl

Hekkelman advocaten | notarissen

Lees onze blogs over overheidszaken

Dit bericht bevat vertrouwelijke informatie en is uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n). Indien u als niet-geadresseerde dit bericht ontvangt, wordt u verzocht direct de afzender hierover te informeren en het bericht te vernietigen. Alle diensten en werkzaamheden van ons worden verricht krachtens een overeenkomst van opdracht gesloten met Hekkelman Advocaten N.V. waarop van toepassing zijn de Algemene Voorwaarden zoals weergegeven op www.hekkelman.nl en waarin een beperking van aansprakelijkheid is opgenomen. Hekkelman Advocaten N.V. is statutair gevestigd te Nijmegen en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 09170462.

This communication contains confidential information and is intended only for use by the addressee. If you are not the intended recipient of this communication, please inform us immediately and destroy this communication. All our services and other work are carried out under an agreement of instruction ("overeenkomst van opdracht") with Hekkelman Advocaten N.V. which agreement is subject to the General Conditions, which are mentioned on our website (www.hekkelman.nl) and contains a limitation of liability. Hekkelman Advocaten N.V. is officially seated at Nijmegen, The Netherlands, and registered in the commercial register at the Chamber of Commerce under number 09170462.

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e @brabant.nl>
Verzonden: maandag 22 september 2025 12:25
Aan: 5.1.2.e <5.1.2.e @hekkelman.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @hekkelman.nl>
CC: 5.1.2.e <5.1.2.e @brabant.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @brabant.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @brabant.nl>; 5.1.2.e van de Ven <tvdven@brabant.nl>; 5.1.2.e <5.1.2.e @odbn.nl>
Onderwerp: Vragen t.b.v. brainstormsessie morgen

Beste 5.1.2.e en 5.1.2.e

Bij deze stuur ik jullie de vragen waar we het morgen graag over willen hebben tijdens onze brainstormsessie.

Ik wil jullie verder vragen vertrouwelijk om te gaan met dit document, zoals gebruikelijk in dit dossier.

Tot morgen!

@5.1.2.e wil je mij even bellen als je bij de koffiebar bent? Dan halen we jullie daar even op, want we zitten voor deze sessie in de toren.

5.1.2.e | Adviseur Stikstofbeleid (Gebiedsbescherming) | Team stikstofbeleid en advisering | +31 6 83 444 252 | werkdagen: ma-di-wo-do

Postbus 90151, 5200 MC 's-Hertogenbosch | Bezoekadres: 5.1.2.e | 5.1.2.e | Contactformulier | Brabant.nl

---

Meer weten over de provincie Noord-Brabant? Laatste editie Brabant Magazine of volg op Instagram!